

Jäävihm – väga ohtlik, aga ilus nähtus

ITAR-TASS/SCANPIX

“Kas relvi on?” küsis Domodedovo lennuvälja tolliametnik reisijalt. “Kui oleks, lasknuksin need juba ammu käiku!” vastas too tagedalt.

Moskva kaks suuremat lennuvälja olid läinud aasta 26. detsembrist mitu päeva elektrita, poolpi-medates saalides eksles 16 000 meeleheitel reisijat – rünnati ametnikke, kakeldi omavahel toidu pärast. Kui 30. detsembril küsis Domodedovo lennujaama tolliametnik reisijalt: “Kas relvi on?”, vastas too, et kui oleks, lasknuks ta need juba ammu käiku.

Selle kõige põhjus oli üle kahe ööpäeva sadanud jäävihm.

Ohtlik ja tüütu

Mida too sademeliik endast siis kujutab?

Mõnikord on kevadel ja sügisel, harvemini talvel, atmosfääris selline olukord, kus mõnesaja meetri kõrgusel maapinnast asub soe õhukiht, milles langev lumi sulab ning muutub vihmaks. Edasi jõuavad piisad jälle maalähedasse külma kihti, kus jahtuvad kiiresti.

Tekkinud jääkuulikestes võib jääda külmumata vett, nii et maaga kohtudes lähevad “pommikesed” katki ning katavad selle jääkoorikutükikeste ja

Jää raskuse all elektriliinile langenud puu Moskva lähistel.

veega. Sellist jäävihma saadab iseloomulik sahin.

Teist liiki jäävihma on õigem nimetada jäätuvaks vihmaks. Sagedi soojemast õhukihist tulevad veepiisad ei kipu külmuma, vaid jõuavad maani vedelana. Raske uskuda, aga tibatillukeste veetil-kade temperatuur võib küündida kümnetesse miinuskraadidesse, enne kui nad külmuvad!

Kui selliselt jahtunud piisad jõuavad maapinnale, külmuvad nad momentaanselt. Puuokstele, pöösastele ja traatidele hak-

kab kogunema läbipaistev klaasjas jääkiht – jäide.

Eestis sadas jõulupühadel mitmel pool toda omapärast vihma. Näiteks Tartus tekkis autoklaasidele paarimillimeetrine jäitekiht, Viljandis ja Võrus olevat saju ajal kostnud imelikku kahinat.

Kolleeg Tartu ülikoolist Piia Post: “Nägin Võrus seda jäävihma jõulude ajal. Olid sellised terakesed, mille langemisel oli kuulda vaikset sahinat. Nad ei purune- nud täielikult ning ei moodusta- nud jäidet, vaid kleepsid maas

või katusel üksteise külge ja teki- tasid kohe tiheda lumekihi.”

Pikema jäävihmahoo ajal võib jääkiht puudel või elektriliinidel muutuda kopsakaks. Kui jäitekihi paksus ületab 2 sentimeetrit, loe- takse seda juba eriti ohtlikuks.

Novembris 1968 möödeti Väike-Maarjas traatidel 73 mm tü- sedune jääkiht, mille kaal meetri kohta oli 416 grammi. Pole ime, et liinid välja venisid ja katkesid.

Siiski ei ole Eestit tabanud sellised jäätormid, nagu seda olid Moskvas või Lätis. Õnneks.

Rääkimata katastroofilistest tor- midest, mis on tabanud Kanadat ja USA põhjaosariike.

Tuntuim, nn suur 1998. aas- ta jäätorm möllas seal 4.–10. ja- nuarini. Jääkihi paksus küündis lausa 12 cm-ni. Jäite raskuse all purunes isegi tuhatkond terasest kõrgepingeliini masti. Enam kui neli miljonit elanikku jäid elekt- rita, liinid suudeti taastada mõ- nel pool alles kuu aja pärast!

Neljakäpukil mööda jääd

Palju pahandust võib tekitada ka lühiajaline jäätuv uduvihm, mis tekitab maanteedel nn musta jää. Näiteks 12. jaanuaril 2010 olnud Põhja-Inglesmaa Holmfithi küla teed nii libedad, et elanikud lii- kunud edasi vaid neljakäpukil.

Meenub lugu kolleegist, kes li- bedal maanteel sõitis autoga üli- ettevaatlikult Tõravere jaamani, väljudes aga unustas end ning löi ukse hooga kinni. Zaporožets va- jus vaikselt, külg ees, kraavi.

Jäätumine on kõige ohtlik- kum lennunduses, sest jäide suurendab lennuki kaalu, muu- dab lennuomadusi ja segab juh- timist. Nii kukkus 1994. aasta halloween'i päeval alla Indiana- polisest Chicagosse suundunud lennuk. Surma sai 68 inimest.

Ühed vähesed, kes jäävihma naudivad, on fotograafid.